

Roheraider muusikasündmuste korraldajatele

Käesolev dokument on osa projektist „**Jätkusuutlik muusikalinn: Tallinna muusikasektor säästva arengu eesmärkide vaates**“

Projekti koordinaator ja autor: Kertu Süld (Shiftworks OÜ / Tallinn Music Week)

Roheraideri koostaja: Kirsika Meresmaa

Kujundaja: Vello Lutter

Suur tänu: Tallinna Kultuuri- ja Spordiamet, Tallinn – Euroopa roheline pealinn 2023, Music Estonia, Viljandi pärimusmuusika festival, ümarlaudades osalenud panelistid ja kuulajad

Projekti ümarlaudade salvestused ja kirjalikud kokkuvõtted:
tmw.ee/et/jatkusuutlik-muusikalinn

TALLINN
MUSIC WEEK

VILJANDI
FOLK
MUSIC
FESTIVAL

SISSEJUHATUS

Roheraider on tööriist, mis aitab sammudena muuta muusikavaldkonda keskkonnasäästlikumaks.

See on suunatud peaaesjalikult muusikaürituste korraldajatele, kuid kasulikku nõu ja häid näiteid võivad sellest leida kõik.

Roheraider on jagatud kaheksaks punktiks, alustades eneseanalüüsist, kattes suuremad keskkonnamõju tekitajad korralduses, ja lõpetades kommunikatsiooniga.

Igas alapeatükis on välja toodud võimalikud tegevused nii miinimumtasemel kui ka edasijõudnud vaates.

Tegevuste juures on konkreetsed näited Tallinna, muu Eesti või välissündmuste korraldajatelt.

Samuti leiab igas alapeatükis viiteid lisainfo allikatele, detailsemaid soovitusi või täiendavaid tööriistu valdkonnaga tegelemiseks oma üritusel.

Kui konkreetset valdkonda reguleerivad Tallinna linna või riigi tasandil määrused või seadused, on ka need välja toodud.

1. Eneseanalüüs

Miinimum:

- Alusta eneseanalüüsist: mida teeb organisatsioon hästi, mis vajab parendamist
- Kaardista suurimad kuluallikad ja keskkonnajalajälje tekitajad
- Leia mõõdikud ja sea eesmärgid, millega kontrollida oma plaanide täitmist. Mõõdikud võivad olla kulutatud vee- või energiahulk, prügi kogus või kogused liigiti, maha sõidetud kilomeetrid vmt
- Tutvu enne sündmuse korraldamist roheraideri alapeatükkidega ja planeeri, mida neist saad ellu viia

Soovituslik:

- Rakenda eneseanalüüsiks kogu (organisatsiooni) tiimi, et kõik tegevusharud saaksid läbi mõeldud
- Mõõda oma praegust energiakasutust või süsinikujalajälge
- Loo strateegia: kus oled praegu, kuhu tahad jõuda, millistes valdkondades või tegevustes soovid saavutada suurima muutuse
- Vaata üle oma partnerid: millised on nende tegutsemispõhimõtted ja jätkusuutlikkuse alased tegevused, millised on omavahelised kokkuvõtted
- Taotle sõltumatuid tunnistusi või sertifikaate oma tegevuste kinnitamiseks

Näited:

- Festival I Land Sound pälvis [rahvusvahelise rohefestivali sertifikaadi](#)

Uuri lisa:

- Kultuuriministeeriumi rubriik „[Keskkonnahoidlik tegevus kultuurivaldkonnas](#)“
- Põhjamaades kultuurivaldkonnale arendatud kalkulaator [Green Producers Tool](#)
- [Rohelise Kontori](#) käsiraamat ja kontrollküsimustikud
- Kliimaministeeriumi kasvuhoonegaaside jalajälje arvutusmudel
- Future Festival Tools [enesehindamise tööriist](#) ürituste ja festivalide korraldajatele
- Põhjalik juhend festivalidele: [Green Festival Roadmap 2023](#)

Sirli Pehme, Civitta Eesti jätkusuutlikkuse tiimi juht

„Vahel küsitakse, et miks ma selle kokku arvutan, ma saan mingi numbri ja siis ma saan ainult mingeid piasju teha. Et ma kohe maailma ei muuda. Tegelikult peamine eesmärk on see, et sa teadvustad seda mõju: kust see tuleb, mida sa teha saad ja sa hakkad minema.“

Sirli Pehme, Civitta Eesti jätkusuutlikkuse tiimi juht

„Alati on kõige parem kasutada riigipõhiseid [kalkulaatoreid], eriti näiteks elektri puhul, kus meie mõne naaberriigiga võrdluses meie elekter on palju kõrgema jalajäljega, isegi kui võtame kogu selle võrgusegu, mis meil saadaval on siin võrgus.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud:

Kirsika Meresmaa, Viljandi pärimusmuusika festivali rohepealik

„Iga sündmus saab lihtsalt mõõta ja hiljem võrrelda oma jäätmeteket, energiakulu ja veekulu. Jäätmeinfo saab liikide kaupa kätte jäätmevedajalt ning selle põhjal saab välja arvutada jäätmetekke ühe külastaja kohta. See on midagi, mida festivalid saavad omavahel võrrelda, näiteks Viljandi folk ja I Land Sound on omavahel seda kõrvutust teinud. Elektri ja vee puhul samamoodi: paned mõõdiku numbri kirja ja edaspidi saad vaadata, kas see number on kasvanud või vähenenud ning siis saab vaadata ka põhjusi. Need on üsna lihtsad asjad, mida iga korraldaja saab ise teha, ilma et peaks mõnda eksperti kaasama.“

2.Materjalid ja ostud

5

Seadus:

- Alates 1. juunist 2023 peab Tallinnas korraldatavatel avalikel üritustel serveerima toitu ja jooki üksnes korduskasutatavates anumates (nt joogitopsid, taldrikud, kausid) ning kasutada üksnes korduskasutatavaid söögiriistu (nt noad, kahvlid, lusikad, söögipulgad). Lubatud on kasutada ühekordselt kasutatavaid joogikõrsi, segamispulki ja kokteilikaunistusi, mis ei koosne plastist (sh biopõhisest plastist), oksüdantide toimel lagunevast plastist või biolagunevast plastist. ([viide](#))
- Alates 1. jaanuarist 2024 on kogu Eestis lubatud avalikel üritustel kasutada toidu ja joogi serveerimiseks üksnes korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu. ([seaduse eelnõu](#))

Miinimum:

- Esemete soetamisel mõtle läbi, kas on vaja, kui palju on midagi vaja ja mida on võimalik ostmise asemel rentida
- Ära jaga meenete ja kingitustena ühekordse kasutusega asju, v.a toitu
- Kasuta dekoratsioone korduvalt
- Loo siltidele ja viitadele universaalsed (ilma aastaarvudeta) kujundused, et neid saaks korduskasutada mitu aastat
- Eelista taaskasutusmaterjale, nt trükiste paber, dekoratsioonid, käepaelad
- Soovita külastajatel kaasa võtta oma veepudel või kohvitops
- Jaga infot võimalusel digitaalselt või kohapeal ekraanidelt. Vähenda prinditava materjali hulka

Soovituslik:

- Välgi ühekordset messivaipa
- Vett serveeri kannudest või veeautomaatides korduskasutatavatesse topsidesse. Välgi ühekordsete plastpudelite kasutust
- Ära kasuta ühekordseid joogikõrsi, segamispulki ja kokteilikaunistusi
- Kui kingid toitu, eelista mahedat, kodumaist ja väikeettevõtjate toodangut
- Kogu külastajatelt tagasi materjalid, mida saad uuesti kasutada, nt kaelapaelad, kirjutusvahendid
- Dekoratsioonid, mida ise enam ei vaja, suuna ringlusesse
- Loo pikaajalisi sponsorlus- ja partnersuhteid, et vähendada ühekordsete teavitusmaterjalide hulka

Näited:

- Korduskasutusnõud [laulu- ja tantsupeol](#), suurkontsertidel nagu [Depeche Mode](#) ja [Weeknd](#)
- Korduskasutusnõud ja jätkusuutlikud dekoratsioonid [I Land Soundil](#), [Viljandi pärimusmuusika festivalil](#)
- Ameerikas toimuv Burning Man festival lähtub [ära-jäta-jälgi \(leave-no-trace\)](#) põhimõtetest
- Treski festivali väärtustava taaskasutuse põhimõtetele [dekoratsioonid](#)
- Universaalse kujundusega meened [Jazzkaarel](#)
- Taanis toimuv Roskilde festival rendib külastajatele välja [telkimisvarustust](#)
- Kaelapaelade renditeenus [Ringpael](#)

Uuri lisa:

- Valik erinevaid korduskasutuslahenduste pakkujaid: [Panditops](#), [RingoEco](#), [Topsiring](#), [Ringkarp](#), [Green Cup](#), [Cuploop](#), [Multipack](#), [Uuskasutuskeskus](#)
- Tekstiiliringluse kohta pikemalt [Kliimaministeeriumi lehel](#)

Erkki Kubber, mõju ja jätkusuutlikkuse konverentsi Impact Day programmijuht

„Me palusime Space'i [tehnikapartner Space Productions], et me ei kasuta ühekordseid vaipu. Ehk siis kõik vaibad, mis meil maas olid, olid varasemalt juba kuskil kasutuses olnud. Teine väga levinud asi on rohke nipukate kasutamine. Meie kasutasime nipukate asemel klambreid. Ehk siis jällegi korduskasutamine versus et võtad ja viskad minema.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud:

OTSESED

KAUDSED

3. Toitlustus ja veekasutus

Miinimum:

- Menüüs on vähemalt üks täistaimne pearoog
- Saadaval on tasuta kraanivesi ja topsid/klaasid selle jaoks
- Paku vaid õiglase kaubanduse märgisega (*fair trade*) kohvi, teed ja suhkrut
- Mõtle pakutava toidu kogus läbi vastavalt inimeste hulgale
- Serveeri toitu vaid korduskasutusnõudelt

Soovituslik:

- Eelistada kohalikust, hooajalisest ja mahedast toorainest valmistatud toitu
- Järelejäänud söödavat toitu paku kaasa osalejatele ja töötajatele või vii näiteks toidujagamiskappi. Tee koostööd Toidupanga või kodutute varjupaigaga
- Võimalusel kasuta rohelist energiat kasutavaid tootjaid ja kaasa toitlustajaid, kes teevad keskkonnahoidlikke valikuid

Näited:

- [Flow festival](#) ei pakkunud 2022. ega 2023. aastal punast liha ega kana
- Täistaimne tiimitoitlustus ja taimne toit külastajatele I Land Soundil 2023. aastal
- [Viljandi pärimusmuusika festivali](#) koostöö toidujagamiskapiga 2021. aastast ([artikkel Bioneeris](#))
- Tallinna linnas on suviti [avalikud joogiveekraanid](#)
- TMW kontor on üks esimesi [õiglase kaubanduse](#) märgisega kontoreid

Uuri lisa:

- HoReCa sektor ja jätkusuutlik muusikavaldkond (21.04). Vaata [salvestust](#) või loe [kokkuvõtet](#)
- [Fudloopi](#) toidujagamiskapid Tallinnas
- [Foodsharing](#) toidujagamiskapid Lõuna-Eestis

Kadi Aguraijuja, I Land Soundi jätkusuutlikkuse valdkonna juht

„Tasuta kraanivesi peab olema kättesaadav kõigile nagu inimõigus. Ma isiklikult arvan, et pudelivesi on üks kõige rumalamaid asju Maa peal.“

Pille-Riin Hütt, Freya cateringist, Eesti esimesest jätkusuutlikust cateringist Michelin Guide'i nominentidelt

„Vegan- ja taimetoit ei ole enam ainult aurutatud köögiviljad. Imemaitsevaid menüüsid saab teha taimsete toodetega ja elarvamused taimetoidu suhtes hakkavad muutuma.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud:

OTSESED

KAUDSED

Peeter Pihel, Fotografiska nullkulu põhimõttel tegutseva restorani peakokk

„Kuidas meie oleme defineerinud kestlikkust? See on hea kohalik tooraine. Kõik tooraine, mille me endale majja tellime, üritame ära kasutada ja mitu korda võib-olla isegi ära kasutada. Rahvakeeli öeldes võtame ühelt toorainelt seitse nahka.“

Seadus:

- Jäätmete liigiti kogumist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus kooskõlas jäätmeseadusega §-ga 31 ([seadus](#))
- Kohustuslik on liigiti koguda vähemalt viit jäätmeliiki: biojäätmmed, segapakend, pandipakend, paber ja segaolmejäätmmed ([KeM juhend](#))

Miinumum:

- Jäätmeid koguvad liigiti nii korraldajad, partnerid kui ka külastajad. Teavita kõiki osapooli, milliseid jäätmeid ja kuhu eraldi koguda.
- Ürituse puhul kogu külastajatelt eraldi biojäätmmed, panditaara, segaolmejäätmmed ja pakendid (kui neid tekib). Korraldajad ja partnerid koguvad eraldi ka papi ja paberi.
- Jäätmete tähistamisel siltidega järgi üle-eestiliselt kokkulepitud värve:
segaolmejäätmmed – must
biojäätmmed – pruun
segapakend – kollane
panditaara – roheline
papp ja paber – sinine
ohtlikud jäätmed – punane
- Liigiti kogutud jäätmed suuna ringlusesse jäätmevedaja ja -käitleja abil

Soovituslik:

- Jäätmekonteinerid või -raamid on sildistatud eesti, vajadusel ka inglise ja vene keeles. Sildid on kindlat tähistusvärvi ja lisatud on ikonograafia.
- Üritusel töötavad rohesaadikud, kes juhendavad inimesi jäätmepunktides
- Eesmärk on segaolmejäätmmede hulka vähendada ja suunata võimalikult palju ringlusesse. Kogu statistikat, kui palju jäätmeid tekib ning mis neist edasi saab.
- Tekita eraldi suitsukonide (segaolmejääde) kogumiskoht nende mugavaks äraandmiseks
- Digiprügi vähendamiseks:
1) vähenda failide (nt piltide) saatmisel nende suurust;
2) jaga faile läbi pilve, mitte ära saada meiliga eraldi;
3) vähetähtsad meilid kustuta võimalikult kiiresti (jooksvalt).

Näited:

- Viljandi pärimusmuusika festivalil kogutakse külastajatelt jäätmeid kolme liiki, tiimilt, partneritelt ja toitlustajatelt aga seitset liiki
- [DGTL festival](#) soovib olla zero-waste festival ja sorteerib jäätmed 100-protsendiliselt

Uuri lisa:

- Üle-eestiliselt levinud [liigitikogumise piktogramm](#)
- Idufirma [Filaret](#) kogub ja töötleb suitsukonisid
- [Digiprügi vältimise juhend](#)

Liina Kanarbik, Tallinna Strateegiakeskuse ringmajanduse osakonna peaspetsialist

„Jäätmed jäävad kõige rohkem silma – ükskõik, mida me tarbime. Meil on metsik ületarbimine: näeme igapäevaselt, kui palju on meil poes kraami või mingi ürituse juures tekib neid jäätmeid. See käib meiega kogu aeg kaasas ja jääb lihtsalt silma. Selle suure tarbimise juures üks väikseim asi, mida saame teha, on saata materjali ringlusesse. [---] Kui räägime ületarbimisest, siis Maal on olemas ületarbimispäev juulikuus, aga Eestis on see päev juba märtsi algusega möödas. See tähendab, et selleks kuupäevaks oleme ära tarbinud juba loodusvarad, mis olid mõeldud terveks aastaks.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud:

OTSESED

KAUDSED

Miinumum:

- Kõik (tiim, külastajad, esinejad, partnerid) kasutavad autode asemel maksimaalselt ühistransporti, liiguvad jalgsi või rattaga
- Teavita kõiki osalejaid sellest, kuidas on ühistranspordiga kõige hõlpsam kohale tulla
- Mitmes kohas toimuva sündmuse puhul eelista lähedalasuvaid või hea ühistranspordiühendusega paiku

Soovituslik:

- Loo (turvatud) jalgrattaparkla toimumiskohas
- Sündmuste ja kohtumiste planeerimisel arvesta ühistranspordi aegadega
- Too inventar võimalusel lähiümbrusest
- Välti tühisõite: autoga liikudes on mõlemal suunal kohad täidetud inimeste (autojagamine) või esemetega
- Soodusta ühistranspordi kasutamist: erikokkulepped sooduspiletiteks, eribussid või -rongid

Näited:

- Erirongid lauulu-ja tantsupeo, Eesti hiphop festivali, Intsikurmu jt festivalide ajal
- Tasuta ühistransport Tallinnas Tallinn Music Weeki konverentsil osalejatele
- Jalgrattaparkla Jazzkaarel
- Viljandi pärimusmuusika festivali juhised külastajale, kuidas tulla

Uuri lisa:

- TMW konverentsil: jätkusuutlikud muusikafestivalid ja muusikaturism (13.05). Vaata salvestust või loe kokkuvõtet

Erkki Kubber, mõju ja jätkusuutlikkuse konverentsi Impact Day programmijuht

„Inimesed märkisid piletit ostes, kuidas nad tulevad meile festivalile. Kõigile, kes märkisid auto, ütlesime, et näed, meil on 100 piletit – kui sa tuled kaugemalt kui Tallinnast, siis LuxExpressiga saad sa 50% soodsamalt. Tule sellega! Kui tahad ikka autoga tulla — siin on list, pane end sinna kirja, jaga teistega. Niimoodi saime jälle osad inimesed midagi säästlikumalt kasutama.“

Erkki Kubber, mõju ja jätkusuutlikkuse konverentsi Impact Day programmijuht

„Me enda ärimudelit ehitamegi sellest vaatest, et me ei saagi külastajaid kaugemalt kui Rootsi või Leedu siia tuua, sest jalajälje mõttes on see tobe.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud:

OTSESED

KAUDSED

6. Energia ja ressursitõhusus

Miinumum:

- Kaardista sündmuse suurimad energiatarbijad ja suurima energiamahuga tegevused
- Generaatorite asemel kasuta maksimaalselt püsiva elektriühenduse lahendusi
- Lülita seadmed (valgus, muusika, ekraanid, printer jmt) välja ajaks, kui neid ei vaja
- Lülita välja või vähenda kütet ja konditsioneerid ruumides, mida ei kasutata
- Vii korra aastas läbi digikoristuspäev, vähendades oma meilboksis, pilveteenustes ja arvutis leiduva materjali hulka

Soovituslik:

- Eelista taastuenergiaallikatest pärit energiat
- Eelista energiatõhusaid seadmeid, võimalusel ka automatiseeritud süsteeme (nt liikumisanduriga tuled koridorides)
- Välti ühekordsete esemete kasutamist – nende tootmiseks kasutati samuti energiat, kuid kasutegur on väike
- Vii igasuguste ressursside kasutus minimaalseks, ära raiska energiat, vett, toitu jm ressursse
- Optimeeri oma tehnikaseadmete eluiga, hoides neid korrektselt, puhastades digiprügist ja neid korralikult välja lülitades

Näited:

- Biokütus Viljandi pärimusmuusika festivalil ja I Land Soundil

Uuri lisa:

- Tartu Ülikooli [digikoristusjuhend](#)
- Üle-eestiline digikoristuspäev: [digikoristuspaev.telia.ee](#)
- Digiprügi [kalkulaator](#)
- Seadmepargi jalajälje [kalkulaator](#)

Karolin Trump, päikesepaneelidel ja mereenergial toimiva Kruisiterminali konverentside ja ürituste koordinaator

„Oleme otsustanud, et kõik energia, mida võtame nii-öelda tavalisest võrgust, on rohesertifikaadiga. [---] Aastaid liigume sinna poole, kus tehnika tarbib aina vähem ja vähem energiat. LED-lambid on väga hea näide sellest.“

Erkki Kubber, mõju ja jätkusuutlikkuse konverentsi Impact Day programmijuht

„Põhjala on vana koht ja seal tuleb kütta diiselpappidega. See on diisel – jube! Tegelikult on olemas Neste MY diisel, mis on biodiisel. Kasutasime seda ja kõik oli tunduvalt väiksema jalajäljega kui nii-öelda traditsiooniline.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud:

OTSESED

KAUDSED

7. Ümbritsev keskkond

Miinimum:

- Ürituste heli- ja valgusreostus on minimaalne. Ilutulestikku ei lasta, seda võib asendada valgusinstallatsioonidega.
- Ürituse korraldamisel arvesta ümbritseva looduskeskkonnaga, sh lindude pesitusaegade, metsloomade ja pinnasega, vajadusel seda kaitstes
- Sündmuspaik jääb peale sündmuse toimumist sama heasse seisukorda, nagu see enne oli: korista ala, vajadusel taasta muru jne
- Soovita külastajatele ning eelista tiimi ja esinejate majutuseks keskkonnahoidlikke põhimõtteid jälgivaid majutuskohhti
- Kasuta keskkonnasõbralikke puhastusvahendeid

Soovituslik:

- Koosta alakaart ja märgi ära soovituslikud liikumisteedkonnad külastajatele
- Tee igakülgset koostööd kohalike elanike ja kohaliku omavalitsusega
- Parklates on parkimiskorraldajad, et vältida valedesse kohtadesse parkimist
- Osale (tiimiga) koristustalgutel, metsa istutamistel või muudel ettevõtmistel, mis panustavad keskkonna heaolusse
- Süsinikujalajälge, mida ise ei saa elimineerida, kompenseeri sertifitseeritud kolmandate osapoolte kaudu suunatud meetmetena

Näited:

- Kultuurifestival Särin osales „Teeme ära!“ talgutel ja kutsus kohalikke endaga liituma
- Viljandi pärimusmuusika festivalil on 20 vabatahtlikku platsihooldajat, kes vastutavad, et ala oleks sündmuse ajal puhas
- I Land Sound kaasab ürituse korralduses maksimaalset kohalikku kogukonda, kasutades nende teenuseid ja arvestades kohalike elanikega (viide ümarlauale)

Uuri lisa:

- Tutvu turismivaldkonna keskkonnamärgistega kestliku turismi peatükis

Sirli Pehme, Civitta Eesti jätkusuutlikkuse tiimi juht

„Enda kliimamõju kompenseerimine (off-set) on selline teema, kuhu enne, kui seda otsust teha, soovitan sügavamalt kaevuda. Enda mõju nullimise puhul on teatud riskiaspektid, mis tulenevad kvaliteedikriteeriumitest, mis tegelikult off-set'i pakujate puhul ei pruugi olla sisuliselt kaetud. See on täiesti vaba turg hetkel, seal ei ole mingisugust Euroopa Liidu kesket kontrolli. [-] Sisuliselt võivad tekkida tõsised rohepesu ohud.“

Linnéa E. Vågen Svensson, jätkusuutlikkuse konsultant, Green Operations Europe kaasasutaja

„Kui sa lood oma festivalile kogukonna, siis see tähendab, et inimesed hoolivad ja käituvad teistmoodi.“

Säästva arengu eesmärgid, millega seotud: **OTSESED**

Kadi Aguraijuja, I Land Soundi jätkusuutlikkuse valdkonna juht

„Aastal 2019 me otsustasime koguda mõned nõud. Tegime ühiskogumise ja palusime kõigil tuua meile oma vanu taldrikuid, kahvleid ja nuge. Me kogusime üle 2000 taldriku, mida hoiame nüüd oma laos. Seejärel kirjutasin taotluse Eesti Keskkonnainvesteeringute Keskusele ja saime raha, et osta kaks tööstuslikku ja väga ökoloogilist nõudepesumasinat. Seega meil oli haagis, kuhu panime masinad koos valamutega, ühendasime kõik voolava vee ja kanalisatsiooniga. Ja siis tegime sellest tagastusrahaga pesuvõimalusega nõudelaenutuspunkti.“

Miinimum:

- Kõik tiimiliikmed on kursis organisatsiooni ja/või sündmuse keskkonnapõhimõtete ja nendest tulenevate tegevustega ning mõistavad, miks sellised valikud on tehtud
- Edasta partneritele keskkonnahoiuga seotud reeglid kirjalikult piisavalt varakult ja sea need osaks lepingust
- Kommuniqueeri külastajatele ja esinejatele keskkonnahoiuga seotud reeglid ja ootused ette ning taga info kättesaadavus ka kohapeal
- Väldi rohepesu

Soovituslik:

- Keskkonnahoiuteemaline kommunikatsioon on korduv. Kasuta erinevaid kanaleid ning hoia info selgesõnalise ja visualiseerituna.
- Tee keskkonnahoidlik käitumine külastajale, partneritele ja tiimile mugavaks ja loogiliseks
- Toeta sõnu „roheline“, „jätkusuutlik“, „säästlik“ ja „keskkonnasõbralik“ konkreetse sisu ja näidetega, vältimaks rohepesu

Näited:

- Rohesaadikud Viljandi pärimusmuusika festivalil ja 2023. aasta [laulupeol](#)
- „[Kuidas tulla sündmusele keskkonnahoidlikult](#)“ juhised Viljandi folgil
- Alexela Kontserdimaja (Tallinna kontserdimaja) ürituste piletitelt suunatakse teenustasu [ettevõtte keskkonnasäästlikusse arengusse](#)
- Live Nationi [jätkusuutlikkuse harta](#)

Uuri lisa:

- [Suletud Ring](#) artikkel rohepesust, kuidas seda ära tunda ja vältida
- Eesti muusikaturu fookuspäeval: „Roheraider ja keskkonnateadlik korraldus – kas rohepesu või väärmatu tulevik?“ (06.04). Vaata [salvestust](#) või loe [kokkuvõtet](#)
- Keskkonnateemade kommunikatsioon ja jalajälje mõõtmine (23.05). Vaata [salvestust](#) või loe [kokkuvõtet](#)

Triin Pikk, Tartu 2024 programmi juht Elu ja Keskkond juht

„Räägi oma külalistega. Ütle, mida nad peavad tegema. Kui peavad prügi sorteerima, siis nad peavad prügi sorteerima. Kui nad peavad topsi rentima, siis nad peavad seda tegema ka. Samamoodi partneritega, et mida sa ootad neilt: mis on su ootused neile ja kuidas te koos saate teha keskkonnahoidlikke sündmusi.“

Erkki Kubber, mõju ja jätkusuutlikkuse konverentsi Impact Day programmi juht

„Viisime sama sõnumit mitmeid kordi igale sihtrühmale ja andsime neile täpselt samasugused või paremad alternatiivid versus et me kedagi keelasime, ütlesime, et see on nõme ja nii ei tohi. See oli mugav ja lihtne igaühele – see oli see, mis aitas kõiki kaasa tuua!“

Maila Kuusik, Tallinna välisprojektide büroo teadus- ja arenduskoostöö koordinaator

„Ole aus. See on see, mida tegelikult tunnustatakse. Ära proovi oma ebaõnnestumist kinni määtsida, see on rumal. Aga sa saad sellest õppida, mis on kõige parem.“

